СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
ЧАСТЬ I. Established 1893. — TWO SECTIONS — SECTION I.
Рік LII. Ч. 24. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 5. лютого 1944. No. 24. New York and Jersey City, Saturday, February 5, 1944 Vol. LII.
ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.



# Америка будує рури для експльоатації нафти в Арабії

Петролюм Різерв Корпорейшен порозумілася із Стендард Ойл оф Каліфорнія й Тексас Компані в справі експльоатації нафтових піль в Арабії. Це порозуміння довело до цього, що федеральний уряд згодився дати цій спілці $25,000,000 на розбудову рур для відпливу видобутої нафтової ропи, не жадаючи для себе голосу в управі цим ґігантичним проєктом. Федеральна поміч буде лише в формі позички, яку спілка сплатить упродовж 25 літ. Видобутий земний олій буде вжитий для воєнних потреб, а після війни буде вважатися як маєток Америки для піднесення її престіжу.

### ЖУРНАЛІСТ РЕЙМОНД КЛЕПЕР ЗГИНУВ В АКЦІЇ.

Визначний американський журналіст, який вславився своїми подорожами по цілому світу й на боєвих фронтах, звідки писав свої репортажі до ґазет синдикату Скрипса Гаверда, поїхав недавно на Пацифік, щоб бути свідком американської офензиви проти японських Островів Маршала. І там загинув при зударі свого літака з іншим, як вилетів для обсервації наїзду на острови. Оба літаки розбилися і ніхто із учасників цеї виправи не остався при життю. Смерть Клепера викликала загальний жаль в політичному та журналістичному світі.

### „НА НАШ ВІК ДУРНІВ СТАНЕ".

Так пише в большевицьких У. Щ. Вістях їхній кореспондент, що був на Другім Конґресі Американських Українців в Філядельфії. Як відомо, ця ґазета розпиналась на всі боки, щоби перешкодити цьому конґресови. А по Конґресі щось три дні мовчала, ні словом не обізвалась. Мабуть ждали, яку лінію прикажуть держати. Треба було це якось виправдати. Отже сказали, що цей Конґрес то було щось таке, про що не вартує і словом згадувати. Та видно, що прийшов таки інший приказ, бо ґазета змінила фронт і пише тай пише про те „ніщо", день за днем, що й кінця ще не видно. Видно, що таки і тут рахує, що „на наш вік дурнів стане", та що таки можливо знайдеться хтось, що хоч трохи повірить тому, що наказано писати. А може це тільки така вже яничарська звичка, що не дозволяє ніяк написати правду. І таке можливе. Тому, коли пишуть, що в тих, що скликали Конґрес „є стільки чести і відповідальности як у бика молока", то можна відповісти на таке їхнє писання тільки так: А якоїж іншої писанини можна надіятись від тих, себто від українських большевицьких бичків в Америці, що ідуть за московсько-большевицькими биками?

### ПОЛЬСЬКА І „РУССКА" ОБОРОНА.

Москвофільська філядельфійська „Правда" подає від „Канцелярії Союза Освобожденія Подъяремной Руси", як треба боронитись перед польською пропаґандою в справі польських „східних кресів". Подає для прикладу „доброї" оборони голос о. Романа Саміла, висланий до ґазети Честер Таймс, в якій появився був голос „польських дітей", в якому вони пишуть про Галичину, Полісся, Волинь і Білорусь як „східну Польщу". Та о. Саміло, відповідаючи їм, боронить „Червону Русь" так, що це була „рошен" — держава, та що Львів заложив „рошен пренс". Нема то як „оборонці"! Не робить різниці, чи це ті, що носять „професорські титули", як у поляків, про яких згадує „Канцелярія Союзу Освобожденія", чи „рускії люди" — без професорських титулів.

### БЕНЕШ БАЧИТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ В МОСКВІ И ЛОНДОНІ.

Едвард Бенеш, президент Чехословаччини, виголосив перед державною радою Чехословаччини в Лондоні довгу промову про її добутки на дипльоматичному й військовому полі за останніх 14 місяців. Він казав, що чехословацька держава чується забезпечена, бо вона має договір про те зо совєтським союзом і Британійською Імперією. Він заявив, що й Мінхена і теперішньої війни не було би, якби Аліянти були послухали його та мали довіря до совєтського союзу, як це він їм радив ще від 1922 року.

### МАРИНАРІ ДОБУЛИ НАМУР.

Американські сили заняли вже цілу північну частину атолу Кваджелейну й тепер бються з ворогом на острові Кваджелейні, що становить південну частину атолу. Всі острови довкола Ройа й Намура в руках американців. Наші втрати в боях невеликі.

# Піймали в пастку 10 дивізій на Україні

У своїм 5-дневнім наступі над середнім бігом ріки Дніпра, червона армія захолила в пастку десять німецьких дивізій зо 100,000 вояків. Всім їм грозить тепер повне знищення.

Німецьке радіо признало, що німці евакували фортеці Рівне й Луцьк та відступили дальше вглиб Польщі.

На північному секторі червона армія посунулася далі в глиб Естонії.

### „ЩОБ ВАС ЛЮДИ ЛЮБИЛИ".

Під таким наголовком вийшла друга книжечка канадійсько-українського видавництва „Культура й Освіта", яку написав журналіст і письменник О. Івах, що живе в Виннипеґу, звідки дописує теж і до „Юкрейнієн Віклі". Ціль теї книжечки означена так: „Ця книжечка, „Щоб вас люди любили", має на цілі вказати на те, як треба поводитись та що говорити, щоб прихильно настроїти до себе людей і так придбати собі нових приятелів. А приятелів потрібно й для того, щоб мати ліпший успіх у житю". В книжечці є такі уступи: Де ваше щастя? Як придбати собі приятелів? Те, що ви можете всім роздавати щодня і не біднити. Хай усміх буде вашим пашпортом! Світ не любить нарікайлів. Перестаньте думати тільки про себе! Правда, але з розумом! Дивна сила слова надії. Всі люди хочуть похвали. А що робити з дійсно шкідливими людьми? Не всі люди однакові. Научати оповіданнями і примірами. Щоб сварки не було. Будьмо людьми сильного характеру! Щоб вас люди любіали.

Книжечка має 31 сторін. Коштує 20 центів. Адреса: Culture and Education, P. O. Box 3113, Winnipeg, Man., Canada.

### КОНКУРС НА ДРАМИ І КОМЕДІЇ.

Культурно-Освітня Референтура при КЕ У. Н. О. в Канаді оповістила в українських часописах у Канаді конкурс для охочих писати драми і комедії. Нагороду можна дістати тільки за драму або комедію з життя українців в Канаді, Злучених Державах, або в Полудневій Америці. Головна ціль конкурсу: заохотити українських авторів на американському континенті розвивати свою театральну літературу. Для видрукування можуть бути приняті драми й комедії з життя українців в Україні та інших країнах світу, якщо вони мають велику вартість. Розмір: не більше як 30 звичайних листових карток, писаних з одного боку на машині. Щодо комедії, то гра її на сцені, разом з павзами, не повинна тривати довше як дві години. Таке подає канадійський часопис „Новий Шлях": New Pathway, Box 3933, Winnipeg, Mann.

**АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок.**

### ВЕЛИКИЙ РЕЙД НА РАЙХ.

По 5 днях перерви аліянтські літаки почали знову робити рейди на Німеччину. У четвер 700 „літаючих фортець" і „либерейторів" ударило по німецьким порті Вільгельмсгафені та по Емдені. На перше місто скинено 1,800 тон бомб.

Американські бомбовики на спілку з британійськими бомбардували теж німецькі інсталяції в північній Франції.

З виправ не вернулося 4 важкі бомбовики, 9 боєвиків і 2 боєві бомбовики.

Німці робили на Лондон два налети; „вбили дещо людей" та зробили „деяку шкоду".

### ЗАПОВІДАЮТЬ УКРАЇНІ ПРОВІД НА СЛОВЯНСЬКІМ ФРОНТІ

З Москви доносять, що А. Корнійчук зрезиґнував зо становища віцекомісаря заграничних справ совєтського союзу. Німецька новинкарська аґенція подала, що він стане заграничним комісарем України, як буде переведена постанова про збільшення автономії для 16 републик союзу. Це припущення находить досить широку віру й в аліянтських краях. Припускають, що Україна відограє в словянській федерації провідну ролю.

### АРМІЯ ВЛАСОВА В ДАНІЇ.

Шведська ґазета „Ґотенборґ Гандельс" подає, що в Скаґені, в Данії, є частина армії ген. Власова, що то організував в Німеччині російські частини для боротьби з Совєтами. Має бути в Данії до 1,000 вояків. Та замітне те, що в тій частині мають бути вояки різних національностей, навіть японці, хоч це відділ російський. Кажуть ще, що як німці зачали відступати з України, то частини Власова вицофали дальше взад. Так і вислано одну частину до Данії. Вояки мають мати дуже нужденний вигляд. Між ними мають бути теж і вояки з „українських совєтських армій".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association. Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

# ЗНАМЕННИЙ ЮВИЛЕЙ

Тільки в деяких газетах появилися в четвер замітки, що в той день минуло двацять літ від смерти Вудрова Вилсона. Поза те річниця його смерти минула без ніякого ширшого громадянського обходу. Здавалося би може, що, так є, то так і повинно би бути. Та на ділі ця мовчанка для памяти цього чолвіка є великою несправедливістю для нього й грізним осудом для його громадянства.

Помер Вилсон зломаною людиною, коли народ, котрий він вів у війні, покинув його, коли він став робити мир. Цей мир хотів Вилсон оперти на певні засади справедливости. Без цього, говорив він, війна, яку Америка щойно покінчила, пропаде безвартісно. Як не покласти під мир засад справедливости, голосив він, то світ незадовго знову стане перед новою загальною війною. І як Америка, остерігав Вилсон, не зробить порядку з миром по світовій війні, то їй прийдеться незадовго вже лляти кров в новій світовій війні.

Не дивлячися на такі остороги, Вилсон остався в своїм краю забутим пророком. Його голос остався голосом вопіющого по пустині. Народ його не думав за ніщо інше, лише за те, якби вернутися якнайскорше до мира й „нормальности". Ворожа йому партія, повалила всю його програму як фантазію, а самого Вилсона висміяла як ідеаліста.

Сталося, як сказав Вилсон: воювало його покоління в першій війні, кервавляться його діти в другій. Сумна дійсність стала живим памятником правдивости слів остороги того „фантаста" й „ідеаліста".

Тому в забуттю цього ювилею можемо знову вичитати осторогу, що як те покоління, що воювало в першу світову війну забуло на остороги Вилсона за безосновниий мир, так нове покоління може легко забути на страшні жертви, які воно понесло в другій, та що як діти Вилсонового покоління воюють у другій війні, так діти цього покоління будуть воювати в третій світовій війні.

# ВЕЛИКИЙ ЗНАК ПИТАННЯ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ

Ще не розвязав світ довгої низки питань у справі московської заграничної політики, а вже Москва забила їм новий клин у голову. Ще не знають люди, як поправді треба дивитися на атаку „Правди" на прихильну до Москви статтю републиканського лідера Вендела Вилкія; ще не розвязано загадки пущеної „Правдою" чутки про англійсько-німецькі переговори за сепаратний мир; ще не прогомоніли атаки „Ізвестій" на Ватикан, а вже Москва виступила з грімкою новинкою про поширення автономії для національних републик, що складаються на советський союз.

Як доносять з Вашингтону й Лондону, ґазетярі й політики в думки заходять, які причини, які ціли, мовити й значіння має цей крок советського уряду. Журяться ось тим фактом, дипльомати й Америки й Британії, бож вони недавно бували з представниками советського уряду на нарадах у Москві, Каїрі й Тегерані. Думають певно: чи зміна советської конституції це потвердження угод у Москві, Каїрі й Тегерані, чи затія проти них? Ломлять собі голову уряди держав, що сусідують з советами; що віщує їм московське рішення про зміну конституції?

Покищо не маємо з боку ні одної з союзних держав офіціяльного пояснення про московське рішення зміни советської конституції. З Британії приходить щось у роді заповідження офіціяльної заяви, але покищо її ще нема.

Готове пояснення приходить покищо тільки з Німеччини. Та їй легко говорити: правди щоправда вона не знає, але її вона й не шукає. Вона знає, чого хоче, і цим розумінням власного інтересу кермується, як до неї ставитися. З того інтересу й гремить. І це пояснення прийме той, хто свій інтерес з нею ідентифікує.

## ЧИ ТАК ПОВОДЯТЬСЯ ДЕМОКРАТИ?

Якийсь „К. Короткин" описує в нюйорській газеті „Новоє Русскоє Слово" Другий Конґрес Американських Українців, що відбувся 22. січня б. р. в Філядельфії. Це має бути „власний кореспондент" цеї газети. Його кореспонденція п. н. „Розбиття між американськими українцями" є подібна до того роду писань про українські справи, які появлялись в колишнім калюмніяторськім листку „Ди Авр", що його видавали автори книжки „Саботаж". Ось той писака, прибираючи позу великого демократа, навіть не може здобутись на таку мораль, щоб хоч подати правильно число голосів. Та не про мораль йому іде, а про шкалювання „сепаратистів", себто „джерзиситської реакційної ґрупи". Господине Короткин! Усі ваші підступи сповзнуть на нічим! Думаємо, що на ваше московське хитрунство навіть не зловиться „демократична дітройтська ґрупа", до якої так підлабузнюєтесь, щоб таким чином пробувати розбивати американських українців, що є властивою вашою ціллю. Справжня демократія є побудована на моралі, а не на брехні!

•

## „ВАРТ ПАЦ ПАЛАЦА, А ПАЛАЦ ПАЦА".

Нюйорський „Нови Сьвят" друкує різні документи в справі того, хто замордував 11,000 польських офіцирів в лісі під Катином. Німці були розголосили свого часу, що це зробили Совети, а тепер Совети твердять, що це діло німців. Згаданий часопис пише тепер таке:

„Уряд польський не міг був ствердити, хто цього доконав, тому віднісся до Міжнародного Червоного Хреста, щоб справу провірив. Колиб сумління большевицьких ангелів було тоді чисте, коли булиб дуже певні, що вони невинуваті, то булиб на те згодились, бож прецінь і поза Москвою є ще якась справедливість. Та вони вибрали шлях зірвання зносин з Польщею, а тепер „доказали", що це німці зробили. Варт Пац Палаца, а Палац Паца. Такий злочин спосібні виконати як німці так і москалі, але ні німці, ні москалі не можуть переконати світа про дійсну правду. Тому тільки незалежна міжнародна інстанція може тут видати опінію, а не специ Гітлера, ні Сталіна".

•

## ПОЛЬСЬКІ ЖИДИ ПРИ ПОЛЬЩІ.

Польська Аґенція Телеграфічна (ПАТ) оголосила деклярацію польських жидів, що була поміщена в „Ди Джуіш Обзервер" в Лондоні. Кажеться у ній, що в тій важній для Польщі хвилині треба сказати слово теж і польським жидам як горожанам Польщі. Вони кажуть, що „стоять також у теперішньому часі по стороні поляків, як стояли при них впродовж многих інших віків".

## ПОМЕР АРХИМАНДРИТ ОТЦІВ ВАСИЛІЯН.

Дня 24. січня б. р. помер у Римі о. архимандрит Діонізій Ткачук, ґенеральний настоятель Отців Чина св. Василія Великого. Таке подає „Шлях", зазначуючи, що це був перший архимандрит того чина, що постійно перебував в осідку Апостольської Століці. Покійний перебрав урядовання як архимандрит 17. липня 1931 року. Прожив 77 років.